

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการควบคุมภายในเป็นกลไกสำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในอดีตที่ผ่านมาการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐได้มีการควบคุมภายในตามที่กระทรวงการคลังประกาศให้ใช้เป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งอาจอยู่ในรูปกฎหมาย ระเบียบ ระบบบัญชี หนังสือสั่งการและหนังสือตอบข้อหารือต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชีและการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ทางราชการกำหนดไว้ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการจัดการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงาน จึงไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผลการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานได้ ระบบการควบคุมภายในที่ดีควรเป็นระบบที่ครอบคลุมงานทุกด้าน และสามารถสะท้อนภาพให้เห็นเป็นองค์รวมของหน่วยงานนั้นๆ ว่ามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เพียงใด การที่ระบบการควบคุมภายในของรัฐยังไม่ครอบคลุมทุกระบบงาน อาจเป็นช่องทางรั่วไหลทำให้เกิดความเสียหายในหน่วยงานและการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้จากประสบการณ์ในภาครัฐ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานในหน่วยงานไม่เหมาะสม การมอบหมายการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การควบคุมสอบทานและการตรวจสอบยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาดการประเมินและการบริหารความเสี่ยง (กรมบัญชีกลาง, ม.ป.ป.: 5)

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ได้กำหนดแนวทางการควบคุมภายในให้หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจนำไปใช้ เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยออกระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วย

การกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 กำหนดให้ “หน่วยรับตรวจ” หน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ นำมาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนด ไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานควบคุมภายใน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม 2. ด้านการประเมินความเสี่ยง 3. ด้านกิจกรรมการควบคุม 4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร 5. ด้านการติดตามประเมินผล (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2545) ซึ่งตามแนวคิดของการควบคุมภายใน โดยสรุปถือว่าเป็นส่วนประกอบที่แทรกหรือแฝงอยู่ในการปฏิบัติงานปกติ การควบคุมภายในเกิดขึ้นได้ โดยบุคลากรของหน่วยรับตรวจ เป็นการให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าสิ่งที่มี การดำเนินการในองค์การจะมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์และคำสั่งของผู้บริหารอย่าง ถูกต้อง ส่งเสริมให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, ม.ป.ป.: 1-2)

จากรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 13,667 เรื่อง จำนวนหน่วยรับตรวจที่ตรวจสอบ จำนวน 7,622 หน่วย พบว่าหน่วยรับตรวจที่มีข้อสังเกต จำนวน 5,860 หน่วย สามารถคำนวณมูลค่าความเสียหาย จากทุกลักษณะงานตรวจสอบ เป็นเงินงบประมาณที่เรียกคืนหรือรายได้ที่จัดเก็บเพิ่ม จำนวนเงิน รวม 80,039.22 ล้านบาท สาเหตุของความเสียหายเกิดจากหน่วยรับตรวจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และแบบแผนการปฏิบัติราชการ ระบบการควบคุมภายใน ไม่รัดกุม ขาดหลักการบริหารจัดการที่ดี ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ การมีผลประโยชน์ทับซ้อนและการกระทำหรือละเว้นกระทำ โดยเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้แจ้งให้หน่วยรับตรวจ ทราบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยรับตรวจมีความระมัดระวังในการปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน และมีการดูแลป้องกันเงินและทรัพย์สินมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดและจุดอ่อน ในการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยให้การบริหารและการใช้ทรัพยากร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2559: 20-21)

นอกจากนั้น คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2557 กำหนดให้มีการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐรวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เป็นนโยบายสำคัญในการบริหารงานของรัฐ ประกอบกับคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ 69/2557 ลงวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2557 กำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบสำหรับเป็นกลไกในการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหา การทุจริต โดยมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนร่วมกันบูรณาการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เกิดผลสัมฤทธิ์

เพื่อสนองความต้องการของสังคมและประชาชนอย่างยั่งยืน โดยเร็ว (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [สพฐ.], 2558: 7)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนการปฏิรูประบบราชการ ตามนโยบายของรัฐบาลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการและรายงานตามตัวชี้วัด ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการหรือระบบ KRS (KPI Report System) และผลการปฏิบัติราชการ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ระบบ ARS (Action plan Report System) ด้วย (สพฐ., 2559: 1-3)

การประเมินผลระดับความสำเร็จของการพัฒนาระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐาน การควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญตัวหนึ่งในระบบ ARS จากการศึกษา วิเคราะห์ คู่มือตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557-2559 พบว่า ได้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยมีค่าน้ำหนักคะแนนมาก อย่างมีนัยสำคัญต่อผล คะแนนในภาพรวมของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของบุคลากรทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของทางราชการและมีการติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มบรรลุ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล รายละเอียดตามตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการพัฒนาระบบการควบคุมภายใน

ปีงบประมาณ	กลยุทธ์/ตัวชี้วัด	ร้อยละของค่าน้ำหนักคะแนน
2557	กลยุทธ์ที่ 5 / ตชว. ที่ 42	2
2558	กลยุทธ์ที่ 4 / ตชว. ที่ 41	2.5
2559	กลยุทธ์ที่ 4 / ตชว.ที่ 43.1 และ 43.2	3

ที่มา: สรุปจากคู่มือ ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ 2557-2559 ของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการนำผลการประเมินไปใช้ในการบริหารจัดการนั้นสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตรวจสอบและประเมินผลการรายงานผลการดำเนินงานตัวชี้วัดทั้งระบบ KRS และระบบ ARS โดยประกาศผลคะแนนทุกปีงบประมาณเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ ให้ผู้บริหารทุกระดับได้นำไปใช้เชื่อมโยงกับวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้น เงินเดือน ใช้กำหนดเกณฑ์การจัดสรรเงินรางวัลให้เหมาะสม พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ

ราชการ โดยการยกย่อง ชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตรและเพิ่มเติมงบประมาณสำหรับพัฒนาสำนักงาน เป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ต่อมาได้มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2559 เรื่อง มาตรการปรับปรุง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน มีผลบังคับใช้ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ความเห็นชอบกรอบการประเมินส่วนราชการ และจังหวัดตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ตามกรอบการประเมิน 5 องค์ประกอบ โดยยังคงให้รายงานผ่านระบบ KRS (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สพฐ., 2560: 1-3) นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับเปลี่ยนภาระงานการรายงานตามระบบ ARS จากกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ไปเป็นของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สศผ.) โดยใช้ระบบ e-MES (Electronic Monitoring Evaluation System) แทนระบบ ARS

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาของทางราชการ มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบ อำนวยการ ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่บริการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ปฏิบัติงานตามภารกิจให้สอดคล้องกับแผนนโยบายปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญควบคู่กันด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพื่อให้ใช้การบริหารงานราชการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM) ภายในหน่วยงาน มีรูปแบบ เทคนิค การบริหารจัดการในองค์กรสมัยใหม่ มีการบริหารความเสี่ยง กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อประเมินผลการปฏิบัติ ราชการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ยึดหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงาน ตามนโยบายที่กำหนดไว้

จากการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบความเสี่ยงหรือจุดอ่อนในการปฏิบัติงานของกลุ่มต่างๆ ในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เป็นข้อมูลสะท้อนถึงสภาพปัญหาของการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน การควบคุมภายในซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของกรมบัญชีกลาง (ม.ป.ป.: 11) ที่ระบุว่าความเสี่ยง จากการควบคุมภายในเป็นความเสี่ยงที่ระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานไม่ครอบคลุม และไม่สามารถป้องกันข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของหน่วยงานได้ อาจเป็นเพราะหน่วยงาน ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ครอบคลุมเพียงพอที่จะลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน

หรือหน่วยงานนั้นไม่มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่จัดไว้ ซึ่งสรุปสาระสำคัญของความเสี่ยงที่พบได้ (สพฐ, 2559: 30-38) ดังนี้

1. กลุ่มอำนาจการ พบว่าการดำเนินงานตามระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมการใช้พลังงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การรายงานผลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการไม่เป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานระบบการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2. กลุ่มบริหารงานบุคคล พบว่าการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การพัฒนาบุคลากรไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงตามความต้องการของบุคลากร การดำเนินงานอัตรากำลังและวิทยฐานะยังขาดประสิทธิภาพ

3. กลุ่มนโยบายและแผนพบว่า การจัดตั้งเสนอของบประมาณรายการค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างบางส่วนไม่ถูกต้องตามรูปแบบรายการระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด การติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการตามกลยุทธ์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารยังไม่เพียงพอต่อการบริหาร การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ไม่เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลา การดำเนินงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่บรรลุเป้าหมาย

4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เป็นระบบครบทุกขั้นตอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เข้มงวดในการบังคับใช้ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ การดำเนินงานให้เด็กเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

5. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาพบว่า การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ (PISA, O-NET, NT) ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ไม่ครอบคลุมทุกด้านและไม่สามารถนิเทศครูผู้สอนได้ครบทุกคน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา สถานศึกษาบางแห่งดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไม่เข้มแข็ง ไม่เป็นระบบจึงไม่ได้รับการรับรองคุณภาพจากสมศ. การพัฒนาทักษะการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ของนักเรียนบางส่วนมีผลการประเมินไม่ผ่านตามเกณฑ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านออกเขียนได้ไม่ครบร้อยละ 100 ตามนโยบาย

6. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การส่งใช้เงินยืมทรองราชการไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ การบริหารงานพัสดุของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ

7. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนพบว่า การอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายบุคคลสถานศึกษาเอกชนยังไม่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานกองทุนสงเคราะห์และสวัสดิการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษบางแห่งไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

8. หน่วยตรวจสอบภายในพบว่า การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบางแห่งไม่มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบการเงิน การบัญชีและพัสดุของสถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ การติดตามผลการตรวจสอบยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ดังนั้นจากหลักการและแนวคิดของระบบการควบคุมภายในที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูงรวมทั้งผลการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในของกลุ่มต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพจริงของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในและความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูงและวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เพื่อรับรู้ผลการปฏิบัติงานและความสำเร็จตามสภาพจริงและได้รูปแบบความสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป จึงได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง”

คำถามของการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในและความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูงเป็นอย่างไร

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูงมีรูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอย่างไร

3. รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูงมีความเหมาะสม เป็นไปได้เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในและความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง (ตัวแปรอิสระ) ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment Aspect)
- 2) ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment Aspect)
- 3) ด้านกิจกรรมการควบคุม (Control Activities Aspect)
- 4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Aspect)
- 5) ด้านการติดตามประเมินผล (Monitoring Aspect)

1.2 ความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง (ตัวแปรตาม) จากการศึกษา สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ องค์ประกอบของประสิทธิผลองค์การของ นักวิชาการ สถาบัน ได้แก่ Cambell and Others (1977), Smith (1982), Arnold and Feldman (1986), การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management : RBM) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ(Public Sector Management Quality Award: PMQA) ของสำนักงาน ก.พ.ร., มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2557 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นองค์ประกอบของความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านคุณภาพการให้บริการ (Quality of Service Aspect)
- 2) ด้านประสิทธิผลขององค์การ (Effectiveness of Organization Aspect)

- 3) ด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา
(Efficiency of Educational Administration Aspect)
- 4) ด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
(Innovation and Technology of Administration Aspect)
- 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel Development Aspect)

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง จำนวน 59 เขต ซึ่งเป็นผลคะแนนเฉลี่ยรวมของการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการตามกลยุทธ์ รายงานผลผ่านระบบ ARS (Action plan Report System) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่สูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกเขตพื้นที่การศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2557-2559 ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ผลคะแนนตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ภาคผนวก ก)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนน การปฏิบัติงานสูง จำนวน 59 เขต ๆ ละ 14 คน ประกอบด้วย 1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา 2. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำกับดูแล กลุ่มอำนาจการ 3. ผู้อำนวยการกลุ่มอำนาจการ 4. ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล 5. ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน 6. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 7. ผู้อำนวยการ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 8. ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานการเงิน และสินทรัพย์ 9. ผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายใน 10. บุคลากรที่รับผิดชอบงานควบคุมภายใน ของกลุ่มอำนาจการ 11. บุคลากรที่รับผิดชอบงานควบคุมภายในของกลุ่มบริหารงานบุคคล 12. บุคลากรที่รับผิดชอบงานควบคุมภายในของกลุ่มนโยบายและแผน 13. บุคลากรที่รับผิดชอบ งานควบคุมภายในของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 14. บุคลากรที่รับผิดชอบงานควบคุมภายใน ของกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ รวมจำนวน 826 คน

3. ด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม (K1) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัว คือ X1 ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร, X2 ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและ การปฏิบัติงาน, X3 โครงสร้างของหน่วยงาน, X4 การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ, X5

นโยบายการบริหารและการพัฒนาด้านบุคลากรและ X6 กลไกการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

2) ด้านการประเมินความเสี่ยง (K2) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัว คือ X7 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระดับหน่วยงาน, X8 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระดับกิจกรรมและโครงการ, X9 การระบุปัจจัยเสี่ยง, X10 การวิเคราะห์ความเสี่ยง, X11 การจัดลำดับความเสี่ยง และ X12 การจัดการความเสี่ยง

3) ด้านกิจกรรมการควบคุม (K3) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัว คือ X13 นโยบายและวิธีการปฏิบัติ, X14 การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและการแบ่งแยกหน้าที่, X15 การสอบทานการดำเนินงาน, X16 การควบคุมระบบสารสนเทศและการประมวลผล, X17 การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐานและ X18 การกำหนดดัชนีวัดผลการดำเนินงาน

4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (K4) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ X19 ด้านสารสนเทศ และ X20 ด้านการสื่อสาร

5) ด้านการติดตามประเมินผล (K5) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ X21 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในระหว่างการปฏิบัติงาน, X22 การกำหนดหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ, X23 การประเมินผลการควบคุมภายในเป็นรายครั้งตามขั้นตอนและกำหนดเวลา และ X24 การสรุปผลการควบคุมภายในและรายงานผลการประเมินตามขั้นตอนและกำหนดเวลา

3.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 1 ตัว ได้แก่

1) ความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง (E) ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือ Y1 ด้านคุณภาพการให้บริการ, Y2 ด้านประสิทธิผลขององค์กร, Y3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา, Y4 ด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และ Y5 ด้านการพัฒนาบุคลากร

4. ระบบองค์การเพื่อความมีประสิทธิผล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดของ Lunenburg and Omstein (2008) และเจริญผล สุวรรณโชติ (2551) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูปและผลผลิต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร การดำเนินงานตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนด

มาตรฐานการควบคุมภายในพ.ศ. 2544 และความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง ใช้แนวคิดเชิงระบบ (Basic System Model) ของ Lunenburg and Ornstein (2008) เจริญผล สุวรรณโชติ (2551) และแนวคิดการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาประยุกต์ใช้เป็นประเด็นในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง ดังนี้

- 1.1 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment Aspect)
- 1.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment Aspect)
- 1.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม (Control Activities Aspect)
- 1.4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Aspect)
- 1.5 ด้านการติดตามประเมินผล (Monitoring Aspect)

2. ความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง (ตัวแปรตาม) ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ องค์ประกอบของประสิทธิผลขององค์การของนักวิชาการ สถาบัน ได้แก่ Cambell and Others (1977), Smith (1982), Arnold and Feldman (1986), การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) ของสำนักงาน ก.พ.ร., มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2557 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังเคราะห์กำหนดเป็นองค์ประกอบความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง จำนวน 5 ด้าน รายละเอียดตามตารางที่ 2 ได้แก่

- 2.1 ด้านคุณภาพการให้บริการ (Quality of Service Aspect)
- 2.2 ด้านประสิทธิผลขององค์การ (Effectiveness of Organization Aspect)
- 2.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา
(Efficiency of Educational Administration Aspect)
- 2.4 ด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

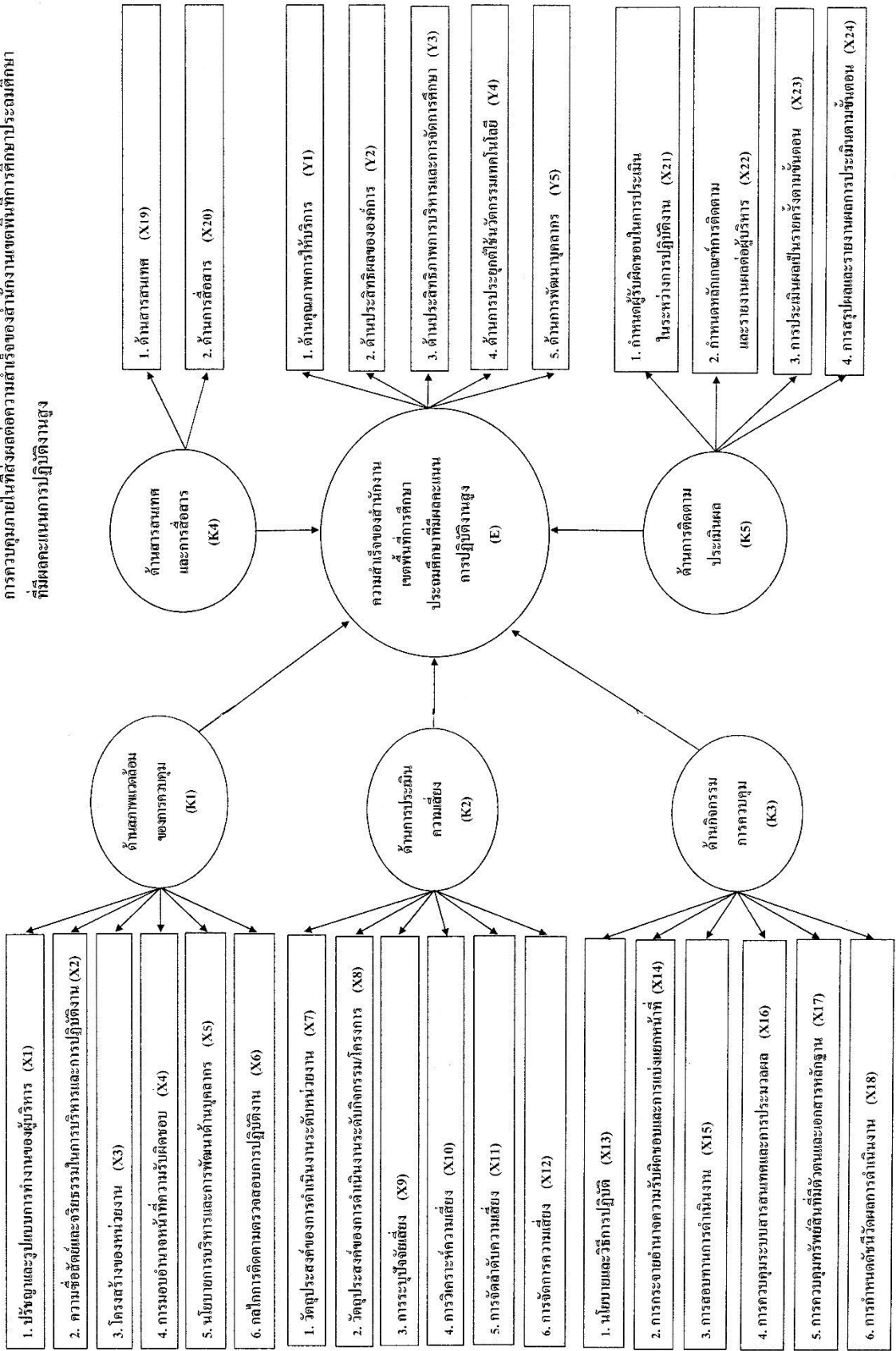
(Innovation and Technology of Administration Aspect)

2.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel Development Aspect)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ดังกล่าวข้างต้น นำเสนอเป็นกรอบแนวคิด
ในการดำเนินการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย เรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนการปฏิบัติงานสูง

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร

รายการ	แนวคิดของนักวิชาการ สถาบัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง						
	Cambell and Others (1977)	Smith (1982)	Arnold and Feldman (1986)	PMQA ของ สำนักงาน ก.พ.ร.	มาตรฐาน สพท. พ.ศ. 2557 ของ สพฐ.	นำพิชญ์ วิกานิน (2551)	ญานิศศา บุญญจิตร (2552)
องค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร							
1. ด้านประสิทธิผลขององค์กร	✓	✓		✓	✓	✓	✓
2. คุณภาพและมีผลงานที่แสดงความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้	✓			✓	✓		
3. ผลผลิต	✓	✓	✓				
4. ความพร้อมและการได้มาของทรัพยากร	✓		✓				
5. การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
6. ผลกำไร	✓						
7. การเติบโตและพัฒนาการขององค์กร	✓	✓	✓				
8. การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม	✓						
9. ความมั่นคงและด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในระยะยาว	✓					✓	
10. การเปลี่ยนงานหรือคงอยู่ต่อ	✓						
11. การขาดงาน	✓						
12. อุบัติเหตุ	✓						

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร (ต่อ)

รายการ	แนวคิดของนักวิชาการ สถาบัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง						
	Cambell and Others (1977)	Smith (1982)	Arnold and Feldman (1986)	PMQA ของ สำนักงาน ก.พ.ร.	มาตรฐาน สพท. พ.ศ. 2557 ของ สพฐ.	นำทฤษฎีวิภาวิน (2551)	ญาณิศา บุญจิตร์ (2552)
องค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร							
13. การพัฒนาบุคลากรและคุณภาพของบุคลากร	✓		✓	✓	✓	✓	
14. แรงจูงใจขององค์กรและด้านวัฒนธรรมระบบเปิด	✓	✓		✓		✓	
15. คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16. ความเห็นที่พ้องกัน ในเป้าหมายและกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน	✓	✓		✓			
17. ความขัดแย้ง-ความสามัคคี	✓						
18. ความยืดหยุ่นและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	✓		✓			✓	
19. มีระบบการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการ	✓			✓			
20. มีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ		✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร (ต่อ)

รายการ	แนวคิดของนักวิชาการ สถาบัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง						
	Cambell and Others (1977)	Smith (1982)	Arnold and Feldman (1986)	PMQA ของ สำนักงาน ก.พ.ร.	มาตรฐาน สพท. พ.ศ. 2557 ของ สพฐ.	นำพิชญ์ วิกานิน (2551)	ญานิศศ มุญจิติร์ (2552)
องค์ประกอบความสำเร็จขององค์กร							
21. ภาพพจน์ขององค์กรและด้านการพัฒนาองค์กร		✓		✓			
22. การกระจายอำนาจการตัดสินใจและการส่งเสริม การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม				✓	✓		
23. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์				✓			
24. การจัดการระบบสารสนเทศ และการจัดการความรู้ และการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้				✓	✓	✓	
25. การจัดการกระบวนการ				✓			
26. การบริหารด้านงบประมาณและด้านการเงิน					✓		✓

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เข้าใจความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยไว้ ดังนี้

รูปแบบความสัมพันธ์ หมายถึง แนวคิด กระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง ได้แก่ 1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม 2. ด้านการประเมินความเสี่ยง 3. ด้านกิจกรรมการควบคุม 4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5. ด้านการติดตามประเมินผล

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง หมายถึง การปฏิบัติงานตามขอบข่ายภารกิจของกลุ่มและหน่วยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม 2. ด้านการประเมินความเสี่ยง 3. ด้านกิจกรรมการควบคุม 4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5. ด้านการติดตามประเมินผล

ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment Aspect) หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ซึ่งร่วมกันส่งผลให้มีการควบคุมขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1. ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร 2. ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน 3. โครงสร้างของหน่วยงาน 4. การมอบอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ 5. นโยบายการบริหารและการพัฒนาด้านบุคลากร 6. กลไกการติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment Aspect) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระดับหน่วยงาน 2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระดับกิจกรรมและโครงการ 3. การระบุปัจจัยเสี่ยง 4. การวิเคราะห์ความเสี่ยง 5. การจัดลำดับความเสี่ยง 6. การจัดการความเสี่ยง

ด้านกิจกรรมการควบคุม (Control Activities Aspect) หมายถึง นโยบายและวิธีการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำหนดให้บุคลากรปฏิบัติเพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยงและได้มีการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1. นโยบายและวิธีการปฏิบัติ 2. การกระจายอำนาจความรับผิดชอบและการแบ่งแยกหน้าที่ 3. การสอบทานการดำเนินงาน 4. การควบคุมระบบ

สารสนเทศและการประมวลผล 5. การควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน
6. การกำหนดดัชนีวัดผลการดำเนินงาน

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Aspect) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประกอบด้วย 1. ด้านสารสนเทศ 2. ด้านการสื่อสาร

ด้านการติดตามประเมินผล (Monitoring Aspect) หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายในที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอทั้งในระดับกลุ่มและหน่วย (ส่วนงานย่อย) และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา (หน่วยรับตรวจ) ประกอบด้วย 1. การกำหนดผู้รับผิดชอบการติดตามประเมินผล ในระหว่างการปฏิบัติงาน 2. การกำหนดหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและการรายงาน ในระหว่างการปฏิบัติงาน 3. การประเมินผลเป็นรายครั้งตามขั้นตอนและกำหนดเวลา 4. การสรุป และรายงานผลการประเมินตามขั้นตอนและกำหนดเวลา

ความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง หมายถึง องค์กรประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพการให้บริการ (Quality of Service Aspect) 2. ด้านประสิทธิผลขององค์กร (Effectiveness of Organization Aspect) 3. ด้านประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา (Efficiency of Educational Administration Aspect) 4. ด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ (Innovation and Technology of Administration Aspect) 5. ด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel Development Aspect)

อิทธิพลทางตรง หมายถึง อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุ 1. ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม ของการควบคุม 2. ด้านการประเมินความเสี่ยง 3. ด้านกิจกรรมการควบคุม 4. ด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร และ 5. ด้านการติดตามประเมินผล ที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง

อิทธิพลรวม หมายถึง อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งหมดที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง หน่วยงานบริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่กำหนดขึ้นตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาซึ่งกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 183 เขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนเฉลี่ยรวมของการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการตามกลยุทธ์ซึ่งรายงานผลผ่านระบบ ARS (Action plan Report System: ระบบการรายงานผลการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกเขตพื้นที่การศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2559

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่กำกับดูแลกลุ่มอำนาจการ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนาจการ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ และผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง

ผู้ปฏิบัติ หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบงานควบคุมภายในของกลุ่มอำนาจการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง

หน่วยรับตรวจ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาซึ่งถือเป็นองค์กรหรือหน่วยงานตามคำนิยามในระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544

ส่วนงานย่อย หมายถึง กลุ่มและหน่วย ทั้ง 7 กลุ่ม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

หัวหน้าส่วนงานย่อย หมายถึง ผู้อำนวยการกลุ่มและหน่วยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีหน้าที่กำหนดหรือออกแบบการควบคุมภายในของกลุ่มที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับการควบคุมภายในที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำหนด และสอบทานหรือประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานภายใต้ระบบการควบคุมภายในที่นำมาใช้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง ได้ทราบสภาพการปฏิบัติงานที่แท้จริงตามองค์ประกอบ 5 ด้านของมาตรฐานการควบคุมภายในและความสำเร็จทั้ง 5 ด้านว่ามีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพจริงมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญโดยนำไปวางแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการควบคุมภายในของหน่วยงาน ทั้งระดับหน่วยรับตรวจและส่วนงานย่อยและการบริหารงานด้านอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานได้

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกแห่ง สามารถใช้รูปแบบความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลคะแนนการปฏิบัติงานสูง เป็นเครื่องมือในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา การจัดวางระบบการควบคุมภายในและการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในของหน่วยงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นๆ ของทางราชการสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 เพื่อให้การปฏิบัติงานตามภารกิจ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดความสำเร็จต่อหน่วยงานได้